

DR. NAGY ANITA

egyetemi docens, Miskolci Egyetem

A REINTEGRÁCIÓS ŐRIZET MAGYARORSZÁGI ÉS EURÓPAI FEJLŐDÉSI IRÁNYAI

Bevezetés

Az elektronikus nyomkövető rendszer az 1960-as évek közepén *Robert Schwitzgebel*, a Harvard Egyetem pszichológusának ötletéből született, aki úgy érezte, hogy megoldása humanus és költséghatékony alternatívája lehet a bebörtönzés intézményének.

A „Dr. Schwitzgebel Machine” – ahogy nevezték az eszközt – 1969-ben került szabaddalmi oltalom alá, de tényleges gyakorlati alkalmazása az 1980-as évek elején kezdődött az Amerikai Egyesült Államokban.

A rendszer működése azon az elven alapult, hogy azok a bűnelkövetők, akik bizonyos feltételeknek megfeleltek, és vállalták, hogy a nap 24 órájában hajlandók egy rájuk rögzített jeladó eszközt, peracet (elterjedt angol neveken: „tag”, „bracelet”, „wristlet”, „anklet”) magukon viselni, büntetésüket otthon tölthették. Emellett ahhoz is hozzá kellett járulniuk, hogy lakásukban – az első időkben vezetékes telefonvonalat használó, valamint a helyi energiaellátásra kapcsolt – jeltovábbító eszköz (angol nevén „HMD” – *Home Monitoring Device*) kerüljön telepítésre.

Az Országgyűlés 2014. november 18-i ülésén elfogadta a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvényt és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2014. évi LXXII. törvényt, amely 2015. április 1-jei hatállyal a reintegrációs őrizet intézményéről rendelkezett.

Az intézmény lényege abban foglalható össze, hogy az az idő, amíg elítéltek reintegrációs őrizetben vannak, a szabadságvesztésbe beleszámít, és ha korlátozottan is, de visszanyerik az elítéltek a szabadságukat, mivel a tényleges mozgási szabadság és a tartózkodási hely szabad megválasztása jogának korlátozása az őrizet során végig fennmarad.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz fogalmát – amellyel a reintegrációs őrizet végrehajtása történik – a Bv. Kódex az alábbiak szerint határozza meg: „az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogva tartott mozgását nyomon követő technikai eszköz.”¹

---

¹ Bv. Kódex 3. § 5. pont

A reintegrációs őrizet tehát olyan elektronikus távfelügyeleti eszközön keresztül valósul meg, amely folyamatosan biztosítja, hogy amennyiben a kijelölt tartózkodási helyet és mozgási területet az elítélt elhagyja, akkor riasztás formájában azonnal a hatóságok tudomására jusson.

A Bv. Kódex 187/A. § (3) bekezdése szerint: „A reintegrációs őrizet az elítélt szabadságának teljes elvonását megszünteti, de mozgási szabadságát és a tartózkodási helye szabad megválasztásának jogát korlátozza.”

Házi őrizet – reintegrációs őrizet elhatárolása

Valójában az elektronikus felügyelet Magyarországon történő alkalmazására 2003 óta van lehetőség a klasszikus házi őrizet vonatkozásában, amely az előzetes letartóztatás helyett kiszabható „házi őrizet” betartatása ellenőrzésének egyszerűsítését célozza.

Ennek ellenére 2013-ig a gyakorlati megvalósításra sem az anyagi, sem a technikai feltételek nem voltak adottak. A házi őrizet azonban terminológiai és célját tekintve is teljesen *más intézmény*, mint a reintegrációs őrizet, közös bennük annyi, hogy mindkettő hozzájárul a „börtönépesség” csökkenéséhez.

A célját tekintve a reintegrációs őrizet esetében az alapvető feladat, hogy az elítéltek minél hamarabb visszakérüljenek a társadalomba, addig a házi őrizet esetében a Be. 129. §-ban biztosított előzetes letartóztatás kiváltása az elsődleges cél, azaz ha a bűncselekmény jellegére és a büntetőeljárás időtartamára, vagy a terhelt eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.

1. számú táblázat: A házi őrizet és reintegrációs őrizet elhatárolása

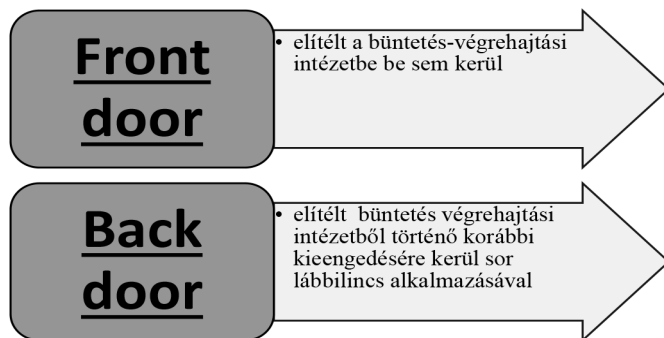
házi őrizet	Különbségek	reintegrációs őrizet
Büntetőeljárás szabályozza Kényszerintézkedés	Szabályozása	Büntetés-végrehajtási jog szabályozza Az elítélti szabadulás egy speciális fajtása
Előzetes letartóztatás kiváltása Be 129. § alapján a bűncselekmény jellegére és a büntetőeljárás időtartamára, vagy a terhelt eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.	Célja	1. A büntetés letöltésének alternatív módja, 2. Az elítéltek reintegrációjának elősegítése.
nyomozati - ügyészi - bírósági szakaszban van rá lehetőség	Nyomozati –ügyészi-bíróságivégrehajtási szakasz	büntetés-végrehajtási szakaszban van rá lehetőség
igen	börtönépesség csökkenéséhez vezet	igen

Európában a reintegrációs őrizet elnevezése Electronic Monitoring (EM) és Európában két-féle modell létezik az alkalmazására vonatkozóan, az ún. frontdoor és backdoor modell.

A kettő közötti lényegi különbség, hogy míg a *frontdoor* modellnél az elítélt a büntetés-végrehajtási intézetbe be sem kerül, addig a *backdoor* modellnél: az elítélt büntetés-végrehajtási intézetből történő korábbi kiengedésére kerül sor lábbilincs alkalmazásával.

1. számú ábra: A front door és back door modell elhatárolása

‘Frontdoor-Variante’ és a ‘Backdoor-Variante’,

Kerezsi Klára szerint az elektronikus felügyelet a szabadságelvonással szembeni alternatív szankció, de nem tekinthető közösségi szankciónak, mert hiányzik a büntető igazságszolgáltatás valamely szereplőjével és a közösséggel való aktív kapcsolat.²

Bogotyán Róbert³ hangsúlyozza, hogy a reintegrációs őrizet olyan alternatív büntetés-végrehajtási forma, amely nem a büntetéshez kötődő speciális és generális prevenciók célokat, mint inkább az elítélt sikeres társadalmi visszailleszkedését, ezen keresztül a visszaesési ráta csökkentését, tehát végeredményben a büntetés-végrehajtás céljának elérését tartja szem előtt.⁴

Schmehl János pedig azt emeli ki, hogy a társadalmi visszailleszkedés itt lépcsőzetesen valósul meg, a teljes szabadságelvonás és a felelős, önálló életvezetés közé belép egy, az állami szervek által felügyelt életszakasz. Ebben az időszakban az elítélt biztosíthatja önálló megélhetését, munkát kereshet és vállalhat, újjáalakíthatja, illetve erősítheti családi, társadalmi kapcsolatait. Tevékenységét elektronikus távfelügyeleti eszközökkel követik nyomon.⁵

² KERESZI Klára: Az alternatív szankciók helye és szerepe a büntetőjog szankciórendszerében. In: IRK Ferenc (szerk.): *Kriminológiai Tanulmányok 39*. OKRI, Budapest, 2002, 117.

³ BOGOTYÁN Róbert: A zsúfoltság csökkentésének útjai a börtönépítésen túl. *Börtönügyi Szemle*, 2015/1.35.

⁴ Uo. 36.

⁵ SCHMEHL János: Az új szabályozás főbb szakmai elemei és üzenetei. *Börtönügyi Szemle*, 2013/4., 21.

Európai kitekintés

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Rec (2014) 4. számú ajánlása részletesen rögzíti az electronic monitoring célját,⁶ s annak érdekében, hogy támogassa ezen alternatív szankció szélesebb körű alkalmazását, illetve hogy a tagállamok a szabadságvesztés büntetést mintegy ultima ratio jelleggel alkalmazzák, felsorolja az alkalmazási lehetőséget a büntetőeljárás során. Így:

- a büntetőeljárás tárgyalás előtti szakaszában;
- a börtönbüntetés felfüggesztésének vagy végrehajtásának feltételeként;
- a kiszabott büntetés vagy intézkedés végrehajtás felügyeletének önálló módjaként;
- más próbaidős beavatkozásokkal együtt;
- börtönben tartózkodó elítéltek szabadulását megelőzően;
- feltételes szabadlábra helyezés keretében;
- bizonyos típusú elkövetők börtönből történő kiengedését követő intenzív irányítása és felügyeleti intézkedéseként;
- a bűnelkövetők börtönbeli, vagy nyitott börtönök határain belüli belső mozgás ellenőrzésére;
- egyes gyanúsítottakkal vagy elkövetőkkel szemben konkrét bűncselekmények áldozatainak védelmére.

Az ajánlás kiemeli, hogy az elektronikus felügyelet technológiáját csak jól szabályozott és arányos módon lehet alkalmazni, és ennek érdekében szabályozási korlátokat, illetve etikai és szakmai szabályokat szükséges megfogalmazni a részes tagállamok számára.⁷ Az ajánlás deklarálja az electronic monitoring fogalmát, miszerint: *„Az ’elektronikus felügyelet’ egy olyan általános kifejezés, amely a büntetőeljárásban részt vevő személyek helyzetének, mozgásának és meghatározott magatartásának megfigyelésére utal. Az elektronikus megfigyelés jelenlegi formái rádióhullámú, biometrikus vagy műholdas nyomkövető technológián alapulnak. Ezek általában egy, a személyre felhelyezett eszközt jelentenek, melyet távolról felügyelnek.”*

⁶ Recommendation [Rec(2014) 4] of the Committee of Ministers to member States on electronic monitoring, II. Definitions „Electronic monitoring”

⁷A szabályozás korlátok közé szorítása annak érdekében elengedhetetlen, hogy a megfigyelés alatt álló személy, illetve harmadik személy magán- és családi életét érő lehetséges negatív hatásokat csökkentsék.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Rec (2014) 4. számú ajánlása előtt kutatás is indult a téma vizsgálatára ⁸

Az Európai Unió Tanácsa 2008/947/IB *kerethatározatot* fogadott el (2008. november 27.) a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazására.⁹ Az államoknak az EM használatával kapcsolatosan két fontos kérdést kellett tisztázniuk:

1. Az adott állam jogrendszere lehetővé teszi az EM alkalmazását.
2. Az elektronikus felügyelet milyen formában van jelen az adott országban.

Az országok ezekre a kérdésekre adott válaszából tekintsünk át néhányat

2. számú táblázat: Az EM használatával kapcsolatos formák egyes országokban¹⁰

szempont/ország	Az adott állam jogrendszere lehetővé teszi az EM alkalmazását?	Az elektronikus felügyelet milyen formában van jelen?
Dánia ¹	igen	Rövid tartamú börtönbüntetés esetén kérheti a terhelt saját intenzív felügyeletét, tehát a szabadságvesztés egy módozataként van jelen. 2010. július 1-től kiterjesztették minden olyan szabadságvesztésre, amely 5 hónapig terjed.
Észtország ²	igen	A 2011-ben módosult büntető törvénykönyv kiterjesztette a szabadságvesztés intézeti keretek között történő végrehajtására, hiszen a módosítás előtt kizárólag feltételes szabadság esetén volt alkalmazható.
Franciaország ³	igen	Két fő típus közötti különbségtétel: 1. PEM: a szabadságvesztés végrehajtási módozata, 2. PMEM: megvalósulhat a feltételes szabadságra bocsátás esetén, vagy társadalmi jogi felügyeletként.
Írország ⁴	nem	A 2006-os „Criminal Justice Act” rendelkezései nem kerültek bevezetésre, tehát a gyakorlatban nem alkalmazzák.

⁸ Probation measures and alternative sanctions in the EU (2009) <http://www.euprobationproject.eu/documents.php> (megtekintés ideje: 2015.december 1.)

⁹ Council Framework Decision 2008/947/JHA of 27 November 2008 on *the application of the principle of mutual recognition to judgments and probation decisions with a view to the supervision of probation measures and alternative sanctions*, <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX:32008F0947> (megtekintés ideje: 2015.december 1.)

¹⁰ Lásd részletesebben egyes országok vonatkozásában: Nagy Anita: Szabadulás a büntetés végrehajtási intézetből, Bíbor Kiadó 2015.

Lengyelország ⁵	igen	A szabadságvesztés egyik formájaként van jelen, mely során az elítéltek viselkedését folyamatosan megfigyelik és értékelik. Az RFID (Radio Frequency IDentification) műszaki megoldást alkalmazzák, amely automatikus azonosításhoz és adatközléshez használt technológia, melynek lényege adatok tárolása és továbbítása RFID címkék és eszközök segítségével. Az RFID címke egy apró tárgy, amely rögzíthető, vagy beépíthető az azonosítani kívánt objektumba.
Olaszország ⁶	igen	A büntetőeljárás törvény 275. § b) pontja lehetővé teszi az EM alkalmazását, ennek ellenére a gyakorlatban nem használják. Az intézkedés érvényesítésének technikai módozataként ítélik meg.
Románia ⁷	nem	Egelőre nincs lehetőség az EM alkalmazására (a technikai eszközök nem állnak rendelkezésre). Amennyiben bevezetésre kerülne, úgy valószínűleg a rendőrség irányítása alatt állna a rendszer.
Spanyolország ⁸	igen	Tulajdonképpen a végrehajtás egy módozataként van jelen.
Svédország ⁹	igen	A szabadságvesztés végrehajtási módozataként nyer értelmezést. Svédországban a napi költsége egy elítéltnak alacsony biztonságú bv. intézetben 1635 SEK, míg azok az elítéltek, akik vállalták az EM-ot összesen 400 SEK költséget jelentenek az államnak. ¹⁰ Svédországban a frontdoor modell esetén az elítélteknek az alábbi feltételeknek kell megfelelniük: <ul style="list-style-type: none"> - meghatározott napirend alapján hagyhatják el otthonukat - alkalmas lakóingatlan szükséges, ahol az EM működése lehetséges - legalább 20 óras elfoglaltság hetente - tilos az alkohol és drog fogyasztása - megfelelő reintegrációs programban kell részt venni - a pártfogó felügyelő időszakos látogatását túrni köteles - 50 SEK-et kell fizetnie az Áldozat Kompenzációs Alapba¹¹:
Szlovénia ¹²	nem	Jelenleg a Szlovén Köztársaság nem tervezi az EM bevezetését.

*¹ http://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=DK&t=3#t_3
(megtekintés ideje: 2015.december 1.)

² <http://www.euprobationproject.eu/compare.php?ok> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

³ http://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=FR&t=3#t_3
(megtekintés ideje: 2015.december 1)

⁴ <http://www.euprobationproject.eu/compare.php> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

⁵ <http://www.euprobationproject.eu/compare.php> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

⁶ Uo.

⁷ Uo.

⁸ Uo.

⁹ Uo.

¹⁰ <http://cep-probation.org/wp-content/uploads/2015/03/Workshop-G-Workshop-Jan-Bungerfeldt.pdf>
(megtekintés ideje: 2015.december 1)

¹¹ Uo.

¹² <http://www.euprobationproject.eu/compare.php> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

Tekintettel arra, hogy ezen kutatás lezárásaként több ország nyilatkozott úgy, hogy a jövőben kívánja az EM-ot szélesebb körben is alkalmazni, így újabb kutatási projekt indult el 2014 májusában „*The Use of Electronic Monitoring in EU Member States*” néven.¹¹

A kutatással kapcsolatban a téma egyik legjelentősebb képviselőjének, Anthea Hucklesby¹² professzornak a CEP konferencián¹³ előadott legfontosabb kutatási adatait ismertetném röviden.¹⁴

Öt országban került összehasonlításra az EM, így: Angliában, Skóciában, Belgiumban, Hollandiában és Németországban a következő területeken: az EM alkalmazási területe, az EM hossza, megszüntetési feltételek.

Ezek alapján – az EM alkalmazhatóságát tekintve – az alábbi összesítő táblázatot ismertetném.

3. számú táblázat: *Az EM használata az eljárás egyes szakaszaiban*

	Belgium	Anglia, Wales ¹³	Németország	Hollandia	Skócia
tárgyalás előtti szakaszban (pre-trial)	X	X		X	
a bíróság rendeli el eleve az EM-ot (court order)	X	X	X		X
végrehajtási szakaszban a szabadságvesztés alternatívája (execution alternativ to prison sentence)	X	X		X	
korábban szabadlábra helyezés: pl. reintergrációs őrizet (early release)	X	X	X	X	X
szabadlábra helyezést követően utánkövetésre használják (post release)		X	X	X	X
alcohol monitoring		X		X	

¹¹ The use of Electronic Monitoring in EU member states <http://emeu.leeds.ac.uk/> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

¹² Center for Criminal Justice Studies, University of Leeds, UK

¹³ CEP Conference on Electronic Monitoring in Europe, 11-13 December 2014, Frankfurt – Germany- CEP ösztöndíjjal vettem részt a konferencián

¹⁴ Uo.

A fenti táblázatból azt a következtetést is levonhatjuk, hogy az EM valamennyi formáját nem minden ország alkalmazza egységesen, de van olyan EM alkalmazási terület, pl. az early release, amelyet mind az öt ország, **2015. április 1-től pedig már Magyarország is ismeri reintegrációs őrizet néven, amely jelentősen hozzájárul a börtönépesség csökkentéséhez.**

A túlzásfolttság és ezzel összefüggésben az elhelyezés körülményei miatt az Emberi Jogok Európai Bírósága több alkalommal is elmarasztalta hazánkat.¹⁵

Juhász Attila 2013 novemberében Brüsszelben elhangzott előadásában kifejtette¹⁶, hogy mit is eredményezhet a túlzásfolttság az elítéltek körében, a személyzet körében és a büntetés-végrehajtási költségek tekintetében.

4. számú táblázat: A túlzásfolttság következményei

Mit eredményezhet az elítéltek körében?	Mit eredményezhet a személyzet körében?	Mit eredményez a költségekben?
személyenként 3 m ³ alatti légtér	egyre több munkaterhelés	ellátással kapcsolatos költségek nőnek
kevesebb privát szféra	egyre több fegyelmi vizsgálat	több felszerelés és ruházat
egyre több prizonizációs hatás	kevesebb idő az egyéni programokra	több túlóra

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságának feltétele

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságának feltétele, hogy a reintegrációs őrizet végrehajtására kijelölt ingatlan rendelkezzen:

1. elektromos hálózattal és folyamatos tápellátással,
2. valamint az elektronikus távfelügyeleti eszközök adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettséggel és
3. jelerősséggel.¹⁷

¹⁵ lásd pl. *Varga and Others v. Hungary*, Application No. 14097/12., 45135/12., 73712/12., 34001/13., 44055/13., 64586/13., 10 March 2015, ECHR

¹⁶ Juhász, Attila: *Prison overcrowding – involving different actors to combat it*. Presentation on 18th Conference of Directors of Prison Administration (CDAP), 27–29 November 2013, Brussels.

¹⁷ 10/2015. (III. 30.) BM rendelet, 4. §

2. számú ábra: Az elektronikus távfelügyeleti eszköz felhelyezése

A reintegrációs őrizet végrehajtása során meghatározott feladatokhoz kapcsolódó elektronikus távfelügyeleti eszközöket és távfelügyeleti infrastruktúráját (a továbbiakban: elektronikus távfelügyeleti rendszer) a rendőrség biztosítja, de az elektronikus távfelügyeleti eszközt a bv. intézet személyi állományi tagja helyezi fel az elítéltre.

Technikailag az electronic monitoring alkalmazásánál mindenképpen szükség van – mint ahogy azt Szabó Ferenc az elektronikus monitoring rendészeti alkalmazása¹⁸ során kifejti –:

1. egy lábperecre, mely praktikus okokból a boka felett van,
2. közvetítő eszközre (HMD)¹⁹

Az EM további technikai feltételeiről részletesen olvashatunk Szabó Ferenc²⁰ „Az elektronikus monitoring (EM) rendészeti alkalmazási lehetőségeiről” című cikkében, mely szerint az alábbi lehetőségekkel is lehet élni az eszközre vonatkozóan:

1. *Remote Alcohol Monitoring:* A megfigyelt lakásán telepített HMD-eszköz egy olyan kiegészítő alkalmazással van ellátva, amely egy véletlenszerű (random) telefonhívás és beszélgetés keretében képes mérni és megállapítani az alkoholos befolyásoltság szintjét.

2. *Remote Voice Verification Monitoring:* Az alkalmazás keretében – akár perccel alkalmazása nélkül is – lehetővé válik az otthon-tartózkodási kötelezettség betartásának távoli, időszakos, véletlenszerű és automatikus ellenőrzése. (Lényege, hogy a felügyeleti számítógépen digitálisan rögzített hangminta alapján a rendszer egy ellenőrző hívás keretében automatikus hanganalízis alapján képes azonosítani azt, hogy a beszélgetésben részt vevő személy valóban azonos-e a megfigyelésbe bevonttal.)

¹⁸ http://www.shp.hu/hpc/userfiles/riaszto/em_cikk.pdf (megtekintés ideje: 2015. augusztus 9.)

¹⁹ Jeltovábbító eszköz (Home Monitoring Device). (megtekintés ideje: 2015. december 1)

²⁰ http://www.shp.hu/hpc/userfiles/riaszto/em_cikk.pdf (megtekintés ideje: 2015. augusztus 9.)

3. *Local (RF) home curfew monitoring units* (házi őrizetet ellenőrző egység)
4. *In-prison monitoring* (börtönben történő figyelés)
5. *Group monitoring unit, stb.*²¹(csoport figyelő eszköz)²²

3. számú ábra: A reintegrációs őrizet lehetséges fajtái

Technikai kérdések

A reintegrációs őrizet feltételrendszere 2017. január 1-től²³

A reintegrációs őrizet eljárási szabályait a Bv. Kódex 61/A. §-a szabályozza, mely alapján: „A reintegrációs őrizet elrendelésére a bv. intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak.” Tehát alapelve, hogy a reintegrációs őrizetet nem a bv. szervezet engedélyezi, hanem a törvényszéken működő büntetés-végrehajtási csoport. Ilyenkor a büntetés-végrehajtási bíró az iratok alapján hozza meg a döntést, de az elítélt vagy a védő által benyújtott kérelem tárgyában meghallgatást is tarthat.²⁴

A reintegrációs őrizet elrendelését a szabadságvesztés végrehajtása alatt *egy alkalommal* az elítélt vagy védője is kezdeményezheti. A kérelmet a bv. intézet – értékelő véleményével és javaslatával – tizenöt napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bírónak.

²¹ 3M Electronic Monitoring tájékoztató füzet (11-13 December 2014, Frankfurt –CEP konferencia)

²² Lásd részletesebben pl. a 3M Electronic Monitoring honlapján http://solutions.3m.com/wps/portal/3M/en_US/ElectronicMonitoring/Home/ProductsServices/OurProducts/ (2015.december 7.)

²³ 2016.évi CX.törvény 36.§ (1) bekezdésével megállapított szöveg

²⁴ Bv. Kódex 61/A. § (4) bek.

Az „egy alkalomnak” azért van jelentősége, mivel a reintegrációs őrizettel az elítélt a bv. intézet részleteiben meghatározott életrendjéhez képest jelentős kedvezményt kap, ezért csak azon elítéltek számára elérhető, akik a társadalomra kevésbé veszélyesek, és okkal feltételezhető, hogy sikeresen tudnak visszailleszkedni a civil társadalomba.

A reintegrációs őrizetbe kerülők távozhatnak ugyan a büntetés-végrehajtási intézetből már a büntetés tényleges kitöltése előtt, de csak a büntetés-végrehajtási bíró által kijelölt házba, lakásba, amelyet szigorúan meghatározott esetekben hagyhatnak csak el. Ilyennek minősíti a törvény a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítását, a munkavégzést, az oktatást, a képzést és a gyógykezelést.²⁵

Azt, hogy mikor van helye reintegrációs őrizetnek a Bv. Kódex 187/A. § (1) bekezdése tartalmazza. Ezek alapján reintegrációs őrizet akkor biztosítható:

Ha a szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható, a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége, illetve ennek kizárása vagy kizártsága esetén a szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az az elítélt, aki azt vállalja és

- gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy
- ha szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor

a) nem a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték el,

b) első ízben ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, és

c) öt évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztést tölt.

A reintegrációs őrizet időtartama

a) legfeljebb egy év, ha az elítéltet gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre,

b) az *a)* pontban meghatározottakon kívül legfeljebb tíz hónap.

A reintegrációs őrizetre a fiatalkorúak esetén is lehetőséget ad a Bv. Kódex azzal, hogy további specifikumokat rögzít a fent említett reintegrációs őrizet alkalmazása során, így a fiatalkorú reintegrációs őrizetének alkalmazási feltétele továbbá az általános szabályokon kívül²⁶:

a) a szabadságvesztés végrehajtása alatt legalább egy alkalommal családi terápián vagy családi konzultáción való részvétel,

²⁵ Bv. Kódex 187/A. § (4)–(5) bek.

²⁶ Bv. Kódex. 200/A. § (1) bek.

b) a törvényes képviselő hozzájárulása az elektronikus távfelügyeleti eszköz telepítéséhez, és fogadónyilatkozat megtevése a lakhatás tekintetében, valamint nyilatkozata a fogvatartott kíséréséről.

A törvény a bv. intézetek telítettségének csökkentése érdekében a reintegrációs őrizet intézményének többirányú kiterjesztését is megvalósítja. Egyrészt a korábbinál szélesebb elkövetői kör számára teszi lehetővé e kedvezmény igénybevételét, mivel a módosítás értelmében már nemcsak az első alkalommal végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltre, hanem valamennyi gondatlanul elkövetett bűncselekmény miatt elítélte, illetve a visszaesőnek nem minősülő bűnismétlőkre is kiterjed. Másrészt a reintegrációs őrizetben töltendő időt a bűnösség fokától függően és hosszabb tartamban határozza meg (szándékosság esetén 10 hónap, gondatlanság esetén egy év).²⁷

Reintegrációs őrizet kizárt vagy megszüntetésre kerül

A reintegrációs őrizet alkalmazása során három nagy csoportba sorolhatjuk azokat az eseteket, amikor elvileg a reintegrációs őrizet nem alkalmazható.

1. Az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe.
2. A reintegrációs őrizet megszüntetésére kerül sor.
3. Objektív körülmény, azaz a lakóingatlan alkalmatlan a reintegrációs őrizet végrehajtására.

1. Az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe

A Bv. Kódex 187/C. §-a szabályozza azt az esetkört, amikor az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe, így akkor ha

- a) az elítélttel szemben további szabadságvesztést kell végrehajtani,
- b) az elítélttel szemben folyamatban lévő büntetőügyben elrendelt előzetes letartóztatását a szabadságvesztés végrehajtásának idejére megszakították,
- c) a fogvatartása során engedélyezett reintegrációs őrizetet az elítéltnak felróható okból megszüntették,
- d) az egy évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztésből legalább három, egy évet meghaladó tartamú szabadságvesztésből legalább hat hónapot nem töltött le,
- e) a megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlan.²⁸

²⁷ Kommentár a Bv.kódex 187/A §-hoz

²⁸ Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságának feltétele, hogy a reintegrációs őrizet vé-

2. A reintegrációs őrizet megszüntetésére kerül sor

A Bv. Kódex 187/E. § (1) bekezdése alapján a bv. szerv vezetője a reintegrációs őrizet megszüntetéséről haladéktalanul előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónál, ha annak tartama alatt

- a) végrehajtandó szabadságvesztésről, új büntető ügyről érkezik értesítés,
- b) az elítélt a magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegi, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálja vagy használhatatlanná teszi,
- c) a kijelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlanná vált, vagy a befogadó nyilatkozatot tevő a nyilatkozatát visszavonta, és az elítélt nem tud megjelölni másik olyan lakást, amely a reintegrációs őrizet végrehajtási helyeként kijelölhető lenne.²⁹

3. Objektív körülmény miatt nem kerül sor a reintegrációs őrizetre

Az ingatlan vagy a távfelügyeleti eszköz alkalmazhatósága kizárt,³⁰ ha:

- a) az ingatlanban nem áll rendelkezésre elektromos hálózat és emiatt a távfelügyeleti eszköz feltöltése nem biztosítható;
- b) nem áll rendelkezésre a távfelügyeleti eszköz adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettség és jelerősség az ingatlan valamennyi helyiségében;
- c) az ingatlan lakhatásra bármely ok miatt alkalmatlan;
- d) a reintegrációs őrizetbe helyezendő fogvatartott létfenntartását a közüzemek hiánya (ivóvízellátás vagy fűtés) veszélyezteti;
- e) a fogvatartott által megjelölt kontakt személy, vagy az ingatlanban életvitelszerűen tartózkodók bármelyike kriminológiai szempontból veszélyeztetik a reintegrációs őrizetbe helyezendő fogvatartott eredményes reintegrációját.

Összegezve az eddigi ismereteket, látjuk, hogy a reintegrációs őrizet egy „többszereplős” eljárás, ahol nemcsak a büntetés-végrehajtási bírónak, hanem a védőnek, a pártfogó felügyeletnek és a bv. intézetnek is komoly szerepe van.

Azt, hogy konkrétan kinek mi a feladata az eljárásban, tekintjük át egy ábra segítségével!

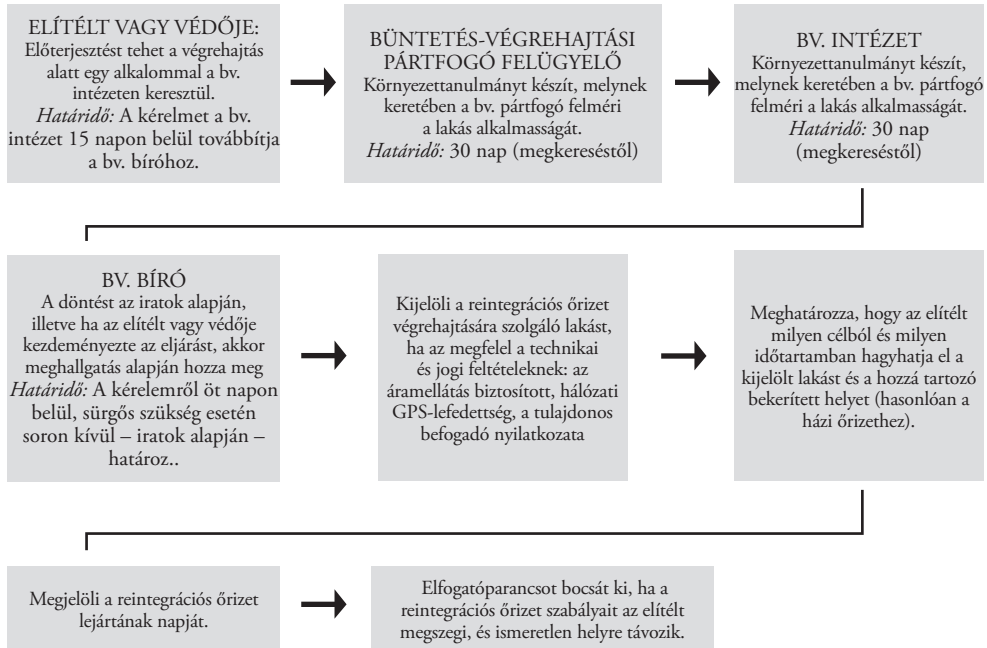
---

grehajtására kijelölt ingatlan rendelkezzen: *a)* elektromos hálózattal és folyamatos tápellátással, *b)* az elektronikus távfelügyeleti eszközök adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettséggel és jelerősséggel. [10/2015. (III. 30.) BM rendelet 4. §]

²⁹ Bv. Kódex 187/E. § (1) bek.

³⁰ 30/2015. (IV. 17.) OP szakutasítása, III/15.

4. számú ábra: A reintegrációs őrizetben résztvevők feladatairól^{B1}

Reintegrációs őrizet elhatárolása a feltételes szabadságvesztéstől

A reintegrációs őrizetet a feltételes szabadságtól az különbözteti meg, hogy míg a *feltételes szabadságra bocsátás egy büntető anyagi jogi* intézmény, amelynél a szabadságvesztés végrehajtása során tanúsított magatartás alapján a bíróság eltekint a büntetés meghatározott részének végrehajtásától, addig a reintegrációs őrizet egy hatékony átmeneti eszköz, ahol az *elítélt valójában a szabadságvesztését tölti*, csak a letöltés nem a büntetés-végrehajtási intézet keretei között történik.

A kérdés másik felére a választ a Bv. Kódexet módosító 2014. évi LXXII. törvény 113.§-a (2014. április 1. napjától lépett hatályba) adja meg a reintegrációs őrizetben lévő elítéltek feltételes szabadságra bocsátásának szabályozásánál.

³¹ A reintegrációs őrizetre vonatkozó kérelem előterjesztésére csak írásban kerülhet sor. Amennyiben a fogvatartott nem tud írni, úgy kérelmét két tanú jelenlétében, jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A védő által előterjesztett kérelem ügyintézése csak akkor kezdhető meg, ha azzal a fogvatartott írásos nyilatkozata alapján egyetért [30/2015. (IV. 17.) OP szakutasítás, II/4. pont].

Eszerint: „Ha a reintegrációs őrizet alatt az elítélt feltételes szabadságra bocsátásáról kell dönteni, és a bv. intézet az előterjesztésben a feltételes szabadságra bocsátás engedélyezésére tesz javaslatot, a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt meghallgatását mellőzheti.

Ha a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt feltételes szabadságra bocsátását rendelte el, de a bv. intézet a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének napjáig arról értesíti, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegte, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálta vagy használhatatlanná tette, a büntetés-végrehajtási bíró a feltételes szabadságra bocsátást újból megvizsgálja, és ennek alapján a végzését hatályon kívül helyezheti.”

Összegzés

Az elektronikus felügyelet jelentős költségmegtakarítással jár a költségvetés számára, igaz, az EM technikai feltételeinek kialakítása igényel egy egyszeri nagyobb beruházást, ezt követően azonban a felügyelet jóval kevesebb pénzbe kerül, mint a büntetés-végrehajtási intézetben történő elhelyezés.

Összehasonlításként tekinthetjük, hogy az EM használatának napi költsége Angliában 12,10 angol font, Észtországban 2,64 euró, Finnországban 3-4 euró, Franciaországban 15,50 euró, Németországban 30 euró, Norvégiában 100 euró, Lengyelországban 4,3 euró, Portugáliában 16,35 euró, Svédországban 3,45 euró, Svájcban 65 euró.³²

Míg Európában átlagosan egy fogvatartott napi eltartási költsége őrzéssel és ellátással kb. 60-80 euró között van, addig az elektronikus felügyelet működtetésének költségét napi 21 euróra becsülik.³³

Az EM mellett szól mindenképpen az, hogy a büntetés ilyen formában történő végrehajtása tehermentesíti a büntetés végrehajtási intézeteket. Az elítélt megtarthatja a munkáját, továbbra is pénzt keres, gyermekét otthon nevelheti, szociális kötelezettségeinek eleget tud tenni. Az elítélt a pénzzel az általa elkövetett bűncselekmény sértettje számára is tud kártalanítást vagy jóvátételt fizetni.

Az elektronikus felügyelet szabadságkorlátozó jellegéből adódóan korlátozza az elítélt személyi szabadságát, azonban kevésbé korlátoz, mint a végrehajtandó szabadságvesztés

³² Pinto, Susana – Nellis, Mike: *Survey of Electronic Monitoring in Europe, Analysis of Questionnaires*. 2012, 2–3. <http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/PCCP%20documents%202013/Analysis%20questionnaires%202012.pdf> (megtekintés ideje: 2015.december 1.)

³³ Elektronische Fußfessel: Österreich testet in einem Pilotversuch den Einsatz elektronischer Fußfesseln für Gefangene. *NJW-Spezial* 2006, 92. Idézi Mohácsi Barbara: A szabadságvesztés-büntetés lehetséges „alternatívái”, *Jogi tanulmányok*, Az Eötvös Lorand Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Doktori Iskolájának folyóirata, 2010.I.kötet 368.

büntetés, nem jár fizikai kényszer alkalmazásával. Vitathatatlan azonban az intézkedés végrehajtásával járó folyamatos „láthatatlan” ellenőrzés, és a szabályok be nem tartása esetére kilátásba helyezett szabadságvesztés büntetés pszichikai hatása. Felmerült ezen túlmenően az elítélt más alkotmányos alapjogainak, például az emberi méltósághoz való jog, a magánszférára, magánlakásra, valamint a házasság és család védelmének érintettsége. Egyes vélemények szerint az Electronic Monitoring a magánélet „orwelli”, totális ellenőrzését valósítja meg.³⁴

---

³⁴ Weichert, Thilo: Der elektronische Hausarrest aus Sicht des Datenschutzes. *StV*, 2000, 335–339. Idézi Mohácsi: i. m.